

အသစ်သော နည်းဗျူဟာများ လိုအပ်သည်။
ဒေါက်ဂလပ်စ် အေ၊ ဂျွန်ဆင် (Douglas A. Johnson)

ပြီးခဲ့သော ဆယ်စုနှစ်အနည်းငယ်တွင် ခေတ်သစ်လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှုများသည် ရောမခြေလှမ်းများ ဖြင့် များစွာ ရှေ့တက်လှမ်းနိုင်ခဲ့သည်။ လူ့အခွင့်အရေး စံနှုန်းများရော၊ တိကျသည့် ကာကွယ်ပေးရေးလုပ်ငန်းစဉ် ထူထောင်မှုများတွင်ပါ သိသာစွာ တိုးတက်လာခြင်း ဖြစ်သည်။ လှုပ်ရှားမှုက အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ စာချုပ်အသစ်များ ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ပြီး၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းမှုများအပေါ် ပြစ်တင်ရှုံ့ချခြင်းနှင့် အမျိုးသမီးနှင့် ကလေးများအတွက် ကာကွယ်မှုပေးခြင်း၊ ထို့အပြင် ကာကွယ်ပေးမှု ရရှိထိုက်သော၊ ပံ့ပိုးပေးသင့်သော တရားဝင် နိုင်ငံရေးလှုပ်ရှားမှုများနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ သဘောတူညီမှုများလည်း ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ သည်။ နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများအပေါ် အန္တရာယ်ပြုမှုများမှ ကာကွယ်ပေးနိုင်ခဲ့ပြီး၊ အများစုကိုလွှတ် ပေးနိုင်ခဲ့သည်။ နိုင်ငံအများတွင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လူ့အခွင့်အရေးစံချိန်စံညွှန်းများ စောင့်ထိန်းလိုက်နာ မှုနှင့် ပတ်သက်၍ (ပြည်တွင်း၌ရော၊ ပြည်ပရေးရာ မူဝါဒများအဆင့်၌ပါ) တိုးတက်ဖွံ့ဖြိုးသည့် အဖွဲ့အစည်းဆိုင်ရာစနစ်များ တည်ထောင်ဖွံ့ဖြိုးစေခဲ့သည်။ ဤသို့ စွမ်းဆောင်ပြီးမြောက်နိုင်မှုများ အရေးပါမှု နှင့် ပတ်သက်၍ သို့မဟုတ် ဤအခြေအနေများ ရရှိရန်မည်မျှခက်ခဲသည်နှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့ လွန် ကျူးစွာ ပြောဆိုနေခြင်း မဟုတ်ပါ။

အဓိကအားဖြင့် နည်းပရိယာယ် ၃ ခုကြောင့် ဤသို့ အောင်မြင်မှုများ ရရှိစေခဲ့ပါသည်။ ၁) အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ စံချိန်စံညွှန်းများ သတ်မှတ်ပြီး နိုင်ငံကာစံချုပ်များ၊ သဘောတူညီချက်များ၊ စံနှုန်းများ ဖန်တီးနိုင် ခဲ့ပါသည်။ ၂) ဤစံနှုန်းများအပေါ် စောင့်ထိန်းလိုက်နာမှု ရှိ-မရှိ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများ ပြုခြင်းနှင့် ၃) ဤစံနှုန်းများကို ချိုးဖောက်ကျူးလွန်သည့်အခါ အစိုးရ၏ လုပ်ရပ်များ၊ သို့မဟုတ် မလုပ်ဆောင်ဘဲ ပျက် ကွက်မှုများအပေါ် ပြစ်တင်ရှုံ့ချခြင်း သို့မဟုတ် အရှက်ရစေခြင်းတို့ ဖြစ်ကြပါသည်။ ဤနှစ်များအတွင်း ယခုချဉ်းကပ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ အခြေခံ အဆောက်အဦများ နှင့် ကျွမ်းကျင်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ သိသာစွာ ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်လာစေခဲ့ပါသည်။

သေချာရှင်းလင်းသည်မှာ ဤနည်းပရိယာယ်များကြောင့် များစွာ တိုးတက်မှုဖြစ်စေခဲ့ပြီး၊ သို့အတွက် ကြောင့် ဆက်လက်၍ ပံ့ပိုးဆောင်ရွက်သင့်ပါသည်။ အလားတူပင် ထင်ရှားသည့်အချက်မှာ မိမိတို့၏ အောင်မြင်ရရှိမှုများတွင် လမ်းတလျှောက်၌ ကြီးလေးသော အဟန့်အတားများ ရှိနေသေးခြင်းပင်။

ဤချဉ်းကပ်မှုများ သက်သက်နှင့်၊ ဤမျှဖြင့် ဖြေရှင်းရန်ခက်ခဲလွန်းသော လူ့အခွင့်အရေး ပြဿနာများ ကို ဖြေရှင်းကိုင်တွယ်ရန် မဖြစ်နိုင်သေးခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုဆိုင်ရာ ပြဿနာကို စဉ်းစားကြပါစို့။ ဥပမာအားဖြင့် ယင်းအတွက် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ သဘောတူညီချက် စာချုပ်များ၊ စံနှုန်းများ ထားရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေဆိုင်ရာ ကာ ကွယ်ထားပေးမှုများ နှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ဆန့်ကျင်သည့် နိုင်ငံတခု၏ ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းမှုများသည် အခြားသော လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှု တခုချင်းထက်စာလျှင် ပို၍ ရှိနေပြီ ဖြစ်သည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက် မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပို၍ စောင့်ကြည့်လေ့လာမှုများ ရှိနေသည်။ သဘောတူညီချက် စာချုပ်စာတမ်းများအရ ဖွဲ့စည်းသည့် အခြေခံ အဆောက်အအုံ အဖွဲ့အစည်းများသာမက၊ နိုင်ငံအဆင့် နှင့် အပြည်ပြည် ဆိုင်ရာ အဆင့် လူ့အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများလည်း ရှိနေကြပါသည်။ ဤစွမ်းဆောင်ရည်မျှမက ကမ္ဘာတဝန်း တွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသည့် နှစ်နာခံစားရသူများကို ပြုစုကုသပေးမည့် စင်တာပေါင်း ၂၅၀ ကျော်ကို လည်း ဖန်တီးထားကြသည်။ ဤဌာနတခု ချင်းတွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံကြရသည့် သားကောင် ထောင် ပေါင်းများစွာအပေါ် မှတ်တမ်းထားရှိမည့် ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ ရင်းမြစ်များလည်း ရှိနေကြသည်။ ယင်း တို့တွင် အခြားသော ပြဿနာများထက်စာလျှင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ မှတ်တမ်းတင်ထား မည့် ဥပဒေဆိုင်ရာ ဆေးပညာစွမ်းရည်များလည်း မြှင့်တင်ထားရှိပြီး ဖြစ်သည်။ ထို့အပြင် အကျယ်အပြန့် သဘောတူညီ ကျေလည်မှုများလည်း မှတ်တမ်းမှတ်ရာများအပေါ် ထပ်လောင်းဖြည့်ဆည်းထားပြီး ဖြစ် နေသည်။ ကျန်လူ့ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများထက် စာလျှင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများအပေါ် အများဆုံး ပြစ်တင်ရှုံ့ချမှုများလည်း ရှိနေပါသည်။

သို့တိုင်အောင် အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အဖွဲ့ (Amnesty International) က ယင်း၏ ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများအပေါ် ဆန့်ကျင်ရေး တတိယမြောက် နိုင်ငံတကာ ကမ်ပိန်းလှုပ် ရှားမှု ဆောင်ရွက်သည့်အခါ၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများသည် ၎င်းတို့အဖွဲ့အစည်းက ပထမအကြိမ် ကမ္ဘာလုံး ဆိုင်ရာလှုပ်ရှားမှု ကမ်ပိန်း စတင်စဉ် ၁၉၇၄ ခုနှစ်ကထက် ပို၍ အကျယ်ပြန့် ရှိနေသည်ဟု နိဂုံးချုပ် သုံး သပ်ချက် ပြုခဲ့ပါသည်။

ပြီးခဲ့သည့် ဆယ်စုနှစ်တွင်ပင် ဘော့စနီးယား၊ ရဝမ်ဒါ၊ ဆီရာလီယွန်း သို့မဟုတ် ကျန်နိုင်ငံ ၁၅၀ တို့၌ လူ့ အခွင့်အရေး ချိုးဖောက်မှုများ အတိုင်းအတာအားဖြင့် ထိတ်လန့်တုန်လှုပ်ဖွယ် ရှိနေသေးကြောင်း သက် သေတွေ့ရှိကြရပါသည်။ ယင်းနိုင်ငံတို့ တွင် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကို ဆက်၍ ကျူးလွန်ဆဲ သို့မဟုတ် ခွင့်ပြု

ထားဆဲဖြစ်သည်ကို တွေ့ကြရသည်။ မိမိအနေဖြင့် ထင်ရှား သည့် အချက်ကို ဖော်ပြလိုပါသည်။ တစ်
တရာသည် အလုပ်ဖြစ်မနေဟု ဆိုချင်ပါသည်။

ဤအလုပ်လမ်းညွှန်နှင့် ပတ်သက်၍ မကျေလည် အငြင်းပွားမှုများလည်း ရှိနေပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး
ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရန်ဆိုလျှင် အကျယ်အပြန့်သော လူ့အခွင့်အရေးနယ်ပယ်တခု ဖန်တီးတည်ထောင်ရန်
လိုအပ်သည်ဟု ဆိုကြသည်။ ယင်းနယ်ပယ်တွင် လူပို၍ များစွာ၊ လူမှုအဖွဲ့အစည်း၏ ကဏ္ဍများ ယခု ထိ
တွေ့ဆောင်ရွက်နေသည်ထက်စာလျှင် ပို၍ ပါဝင်ပတ်သက်ရန် လိုအပ်နေသည်။ ထို့အပြင် ပို၍ဘက်စုံ
မဟာဗျူဟာကျသည့် ချည်းကပ်မှုများဖြင့် ဖွံ့ဖြိုးစေရန် လိုအပ်ပါမည်။ သို့မှသာ လက်ရှိ
အသုံးပြုနေသော နည်းပရိယာယ်များထက် ပို၍ကျယ်ပြန့်စွာ ဆောင်ရွက်အောင်မြင်နိုင်ကြပါမည်။

ကမ္ဘာတဝန်းရှိ လူ့အခွင့်အရေးအပေါ်စိတ်ပိုင်းဖြတ်၍ ကျင့်သုံးဆောင်ရွက်နေကြသူများက ယခုလုပ်ငန်း
အပေါ် စတင်ဖြည့် ဆည်းခဲ့ကြပါသည်။ တီထွင်ဆန်းသစ်မှုရှိသော ချည်းကပ်မှုများ
ဖွံ့ဖြိုးဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မျှော်လင့်မထားသည့် မဟာဗျူဟာမြောက် မဟာမိတ်ဖွဲ့မှုများ
တည်ဆောက်ခြင်း၊ မျှော်လင့်မထားသည့် ကဏ္ဍနယ်ပယ်များမှ လေ့လာဆည်းပူးမှုများ ပြုခဲ့ကြပါ သည်။
လူ့အခွင့်အရေးစီမံကိန်းနှင့် ပတ်သက်၍ အသစ်သော နည်းပရိယာယ်များ စီမံချက် (The New Tactics
in Human Rights Project) သည် တီထွင် ဖန်တီးကြသူများ အတူတကွ စုဆုံနိုင်စေရန် ရည်ရွယ်ပြီး၊
သူတို့၏ လုပ်ငန်းဆောင်ရွက်မှုများအပေါ် အခြားသူများက စိတ်ဝင်စားမှု ရရှိနိုင်စေရန် ဖြစ်သည်။

လုပ်ငန်းလမ်းညွှန် စာအုပ်တွင် နည်းပရိယာယ် တီထွင်ဆန်းသစ်မှု ဖြစ်ရပ် ၇၅ ခုထက် ပို၍ ပါဝင်ပါသည်။
ကျောင်းသားများ၊ ကျေးရွာလူထုများ နှင့် အစိုးရ ကော်မရှင်နာလူကြီးများက
ရေးသားဖော်ပြထားကြပြီး၊ အဆင့်မြင့် ဆန်းသစ်သောနည်းပညာများ အသုံးပြုထားကြသည်။
သို့မဟုတ် သူတို့လက်ငင်း ရနိုင်သည့် အထွေထွေသော နည်းနာများကို အသုံးပြုထားကြပါသည်။ သူတို့
ရရှိလိုကြသည့် ပန်းတိုင်များမှာလည်း မျှတသည့် ရွေးကောက်ပွဲများ၊ သန့်ရှင်းသော သောက်သုံးရေ
ရရှိရေးမှသည် နိုင်ငံရေး အကျဉ်းသားများ လွတ်မြောက်ရေးအထိ စုံလင်ထွေပြားကြသည်။

လူတိုင်းချင်းအနေဖြင့် ဤဖြစ်ရပ်ပုံပြင်များမှာ စိတ်ဝင်စား အားကျဖွယ်ပင် ဖြစ်ပါသည်။ အစုအပေါင်း
အားဖြင့် လုပ်ငန်းလမ်းညွှန်အနေဖြင့် ဆိုလျှင် လိုက်နာကျင့်သုံးဖွယ် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က
လူ့အခွင့်အရေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်တွင် အကောင်အထည်ဖော် ရရှိနိုင်သည့် မြော်မြင်မှုတရပ်အဖြစ်
ကိုယ်စားပြု ဖော်ပြနေ ပါသည်။

ပို၍လေ့လာ၊ ပို၍ပါဝင် ပတ်သက်မှု ရှိစေပြီး၊ သို့မဟုတ် ပို၍လူဒါန်းလိုပါက www.newtactics.org
ဝက်ဘ်ဆိုဒ်သို့ သွားရောက် လေ့လာစေလိုပါသည်။
လူ့အခွင့်အရေးများအတွက် နည်းပရိယာယ်အသစ်များမှာ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု နှစ်နာခံစားရသူများ၏
စင်တာ၏ လုပ်ငန်းအစီအစဉ်တခုလည်း ဖြစ်ပါသည်။

လက်ရှိ မဟာဗျူဟာ၏ အကန့်အသတ်များ

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ ဆက်၍တည်မြဲနေခြင်း ကမ္ဘာ့ လူ့အဖွဲ့အစည်းအတွက် သိသာထင်ရှားသည့် စိန်
ခေါ်မှုတခုအဖြစ် ကိုယ်စားပြု နေပါသည်။ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားမှု၏ အများဆုံး အသုံးပြုသည့် နည်း
ပရိယာယ် ၃ ခုကြောင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု သိသာထင်ရှားစွာ လျော့နည်းမကျဆင်းသွားသည့် အခြေ
အနေတွင်၊ လက်ရှိ မဟာဗျူဟာ၏ အကန့်အသတ်များကို ပြန်၍ သုံးသပ်ကြည့်ရန် အချိန်ကျပြီ ဖြစ်ပါ
သည်။ ဤအကန့်အသတ်များအတွက် အချို့သော အိုင်ဒီယာများမှာ မိမိက “နည်းပရိယာယ် အရ မြေပုံ
ထုတ်ခြင်း” (tactical mapping) ဟုခေါ်သည့် လုပ်ငန်းစဉ်မှ ပေါ်ထွက်လာပါသည်။

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သူ နှင့် နှစ်နာခံစားရသူတို့အကြား ဆက်ဆံရေးနှင့် စတင်၍ ယင်းညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု
ဆိုင်ရာ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင် ၁၀ ဦး အုပ်စုက ဆက်စပ်နေမှုများကို ပုံထုတ်ခဲ့ကြရာ အခြေခံကျကျ
ဓမ္မတာမဟုတ်ဘဲ သွေလွဲနေသည့်ကိစ္စများ ထဲထဲဝင်ဝင် ပတ်သက်နေကြောင်း တွေ့ရှိခဲ့ရပါသည်။ သို့
အတွက်ကြောင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ ဖြစ်ပွားနိုင်ခြင်း ဖြစ်သည်။ ဥပမာ အားဖြင့်- နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းသူ
များသည် ယေဘုယျအားဖြင့် ထက်-အောက် ဆက်ဆံရေး ခိုင်မာစွာရှိနေသည့် အဖွဲ့တခု၏ အဖွဲ့ဝင်များ
ဖြစ်ကြပြီး၊ ထိုသူတို့က ရဲစခန်းတခုခု သို့မဟုတ် စစ်တပ်ယူနစ်ထဲတွင် မြှုပ်နှံထားရှိတတ်ကြပါသည်။ မိမိ
တို့က ဤသို့ ထောင်လိုက်ဆက်ဆံရေးမျိုးကို နောက်ကြောင်းခံ လေ့လာ၍ အမိန့်ပေးစနစ် ကွင်းဆက်နှင့်
အစီအစဉ်များကို နားလည်အောင် ကြိုးပမ်းကြသည်။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုပြုရန် မည်သို့ စုဖွဲ့စည်းရုံးထား
သည် ရန်ပုံငွေမည်သို့ သုံးစွဲသည်ကို လေ့လာကြပါသည်။ သို့သော် မိမိတို့က အဆင့်တိုင်းကို ဖြစ်နိုင်ခြေရှိ
သော သြဇာသက်ရောက်လွှမ်းမိုးမှုများ နှင့် ဆက်စပ်နေမှုများ ရှိနိုင်- မရှိနိုင်ကို နားလည်သဘောပေါက်
နိုင်ရန်အတွက် ရေပြင်ညီသဘော ကြည့်ရှုခဲ့ကြပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ရဲစခန်းများတွင် အရပ်သားများ
နှင့် ဆရာဝန်များလည်း ရှိနေကြသည်။ တနည်းအားဖြင့် ထိုသူများက ပြင်ပကမ္ဘာနှင့် ဆက်သွယ်မှုရှိနေ
ကြရာ တနည်းတဖုံအားဖြင့် ၎င်းတို့ကို သြဇာလွှမ်းမိုးနိုင်ရန် သို့မဟုတ် ထိန်းချုပ်နိုင်မှု တစုံတရာ ရှိနေကြ

ပါသည်။ ကနဦး ရေးဆွဲပြုစု ထားသည့် မြေပုံတွင် ဤလုပ်ငန်းစဉ်များကို အသုံးပြု၍ ဆက်စပ်မှု ၄၀၀ ကျော်ကို၊ များသောအားဖြင့် ဒေသဆိုင်ရာ အဆင့်မှ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အဆင့်အထိ ပုံဆွဲဖော်ပြထား ပါသည်။

ဆက်သွယ်မှု တခုချင်းစီကို မိမိတို့က ပုံကားချပ်တွင် နေရာချဖော်ပြပြီး၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု/ နှစ်နာခံစားရ သူ အစိတ်အပိုင်း နှစ်ခုအပေါ် စတင်၍ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် သို့မဟုတ် ကြားဝင်ရပ်ဆိုင်းစေနိုင် မည့်၊ ထိန်းချုပ်နိုင်မည့် ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော နေရာများကို ဖော်ပြခဲ့ပါသည်။ ဤပုံကားချပ်၏ အကူအညီဖြင့် ပစ်မှတ်ထားဆောင်ရွက်သည့် နည်းပရိယာယ်များ၏ ဆက်စပ်ပုံ၊ ဆက်စပ်မှုများ၏ ကျိုးကြောင်းဆီလျော် မှု ကွင်းဆက်များကို မြေပုံထုတ်ပါသည်။ ယင်းဆက်စပ်မှုများသည် ညှဉ်းပန်း နှိပ်စက်မှု/ နှစ်နာခံစားရသူ အစိတ်အပိုင်း နှစ်ခုအပေါ် စတင်၍ ကြားဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် သို့မဟုတ် ကြားဝင်ရပ်ဆိုင်းစေ နိုင်ရမည် ဖြစ်ပြီး (သို့အတွက်ကြောင့် “နည်းပရိယာယ် မြေပုံထုတ်ခြင်း” ဟု ခေါ်ဆိုခြင်း ဖြစ်ပါသည်။)¹ ဤသို့ ဆောင်ရွက်ခြင်းဖြင့် မိမိတို့က အရေးပါသည့် နိဂုံးချုပ်သုံးသပ်ချက်အချို့ ရရှိလာပါသည်။

၁။ နည်းပရိယာယ် အများစုကို ပို၍ဝေးသော ပုံကားချပ် ထောင့်စွန်းများမှနေ၍ စတင်ကြသည်။ ဥပမာ အားဖြင့် နိုင်ငံတကာအဆင့် ဖြစ်သည်။ ဆိုလိုသည်မှာ သူတို့၏ လုပ်ငန်းများကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သူ/ နှစ်နာခံစားရသူ အစိတ်အပိုင်းနှစ်ခုအပေါ် သွယ်ဝိုက်၍ မသက်ရောက်မီ၊ အခြားသော ဆက်ဆံရေး အဆင့် ပေါင်းများစွာကို ဖြတ်၍ လုပ်ဆောင်ကြရသည်။ မိမိတို့ တွက်ဆသည်မှာ ဤနည်းအားဖြင့် လုပ်ဆောင်မှု အင်အားကို ချိန်နှံအားပျော့သွားစေသည်၊ သို့မဟုတ် ပျောက်ကွယ်သွားစေသည်။

၂။ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ရာတွင် အသုံးပြုသော စနစ်များမှာ များစွာအဆင့်မြင့် ရှုပ်ထွေးပါသည်။ ကျွတ်ဆတ် သည့်၊ အလွယ်တကူ ကျိုးပျက်နိုင်သည့် စနစ်တခု မဟုတ်ဘဲ ယင်းရှုပ်ထွေးပွေလီမှုကြောင့် အစိုးရများ၏ မတူခြားနားသည့် အင်စတီကျုရှင်း အဖွဲ့ အစည်းစနစ်များက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများကို အသုံးချ၍ အချင်း ချင်းအကြား အကျိုးအမြတ် ရရှိရန် ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ အကယ်၍ စနစ်၏ အစိတ်အပိုင်းတခုကို တိုက်ခိုက်လိုက်ပါက၊ အခြားသော အစိတ်အပိုင်းများ (ဥပမာအားဖြင့် ရဲတပ်ဖွဲ့

---

¹ နည်းပရိယာယ်အရ မြေပုံထုတ်ခြင်း (Tactical mapping) ကို ဥရောပ လုံခြုံရေးနှင့် ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်ရေးအဖွဲ့ (OSCE) ၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ ကြိုတင်ကာကွယ်ရေး အကြံပေးအဖွဲ့၊ ရော့ခ်ဖဲလား ညီအစ်ကိုများ ရန်ပုံငွေအဖွဲ့ (Rockefeller Brothers Fund) ၏ ရုပ်ပုံစည်း ပံ့ပိုးမှုများဖြင့် ရေးဆွဲနိုင်ခဲ့ပါသည်။

ဖွဲ့စည်းပုံ၊ အမှုစစ်ဆေးသူ များ၏ စနစ်၊ တရားစီရင်ရေးစနစ်၏ မသိကျိုးကျွံနေမှု) တို့က ပစ်မှတ်ကို ကာကွယ်ကူညီပေး၍၊ ပြန်၍ ပြင်ဆင်နိုင်ရန် ခွင့်ပြုပေးနေပါသည်။ မိမိတို့ နားလည်ထားသည်မှာ ယင်းစနစ်က တစ်ခုတည်းသော နည်း ပရိယာယ်အပေါ် အလျော့ပေး ကျိုးနွံလာမည် မဟုတ်ပါ။ ယင်းအစား စနစ်ကို အထွေထွေသော နေရာ မျိုးစုံတွင် တချိန်တည်းတွင် သက်ရောက် မှု ရှိစေရန် လိုအပ်ပါလိမ့်မည်။ သို့မှသာ သူ့ဘာသာသူ ပြင်ဆင် ခြင်း မဖြစ်ရလေအောင်နှင့် ဟန်ချက်ပျက်သွားရလေအောင် ဖန်တီးနိုင်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ မတူ ခြားနားသော နည်းပရိယာယ်မျိုးစုံကို ဘက်စုံ ပို၍ပြည့်စုံသော မဟာဗျူဟာတစ်ခု၏ အစိတ်အပိုင်းအဖြစ် ပေါင်းစပ်၍ အသုံးပြုရန် လိုအပ်ပါသည်။

၃။ ဤနယ်ပယ်ရှိ အများစုသော အဖွဲ့အစည်းများက နည်းပရိယာယ်အချို့ကို သူတို့တတ်စွမ်းသမျှ အခြေအနေအောက်တွင် ကန့်သတ်၍ ပေါင်းစပ်အသုံးပြုကြပါသည်။ အဖွဲ့အစည်းများက ကျဉ်းမြောင်းလှ သည့် နည်းပရိယာယ် အချို့ကို အလေးပေး ဆောင်ရွက်ကြပြီး ယင်းတို့အကြားတွင်လည်း ပူးပေါင်း ဆောင်ရွက်မှုနှင့် ပေါင်းစပ်ညှိနှိုင်းမှု အနည်းငယ်သာ ရှိကြပါသည်။ ဤသို့သော အကန့်အသတ်များသည် ရှုပ်ထွေးပွေလီသည့်၊ အပြန်အလှန် ကျားကန်အားဖြည့်ထားကြသည့် စနစ်အတွက် ကဏ္ဍများ ခပ်ကျဉ်း ကျဉ်းအတွက်သာ သက်ရောက်ထိခိုက်မှု ဖြစ်စေရုံသာမက၊ အဖွဲ့အစည်းတစ်ခုချင်းအတွက်လည်း အကန့် အသတ်များ ဖြစ်စေသည်။ သို့ဖြစ်ရာ၊ အခြေအနေတစ်ခုလုံးအပေါ် သက်ရောက်မှုဖြစ်စေရမည့်အစား ဤသို့ ကန့်သတ်ခံထားရသည့် စွမ်းရည်ကိုအခြေပြု၍ မဟာဗျူဟာကို ပုံဖော်သကဲ့သို့ ဖြစ်နေစေသည်။ မိမိတို့က လုပ်ဆောင်သင့်သည်များကို လုပ် ဆောင်သည် မဟုတ်ကြဘဲ၊ လုပ်နိုင်သမျှ လုပ်ကြသည့်နယ် ဖြစ်နေသည်။ မိမိတို့က နည်းပရိယာယ်များအကြား ပို၍ ပေါင်းစပ် ညှိနှိုင်းကြပါက ပို၍ထိရောက်နိုင်မည် ဟု မျှော်လင့်တွက်ဆထားပါသည်။

၄။ ပုံကားချပ်တွင် ဖော်ပြထားသည့် ဆက်စပ်မှုအများသည် လက်ရှိ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်မှု ပုံစံများနှင့် သက်ရောက်မှုမရှိ၊ ဆက်စပ် ပတ်သက်မှု မရှိဘဲ ဖြစ်နေကြပါသည်။ သူတို့၏ အားသာချက်များနှင့် စိုးရိမ် ပူပန်မှုများက လှုပ်ရှားမှုများအတွက် အားဖြစ်မလာစေပါ။ ဤသို့ဖြစ်နိုင်ခြေရှိသော လှုပ်ရှားဆောင်ရွက် သူများ ဆောင်ရွက်နိုင်မည့် နည်းပရိယာယ်များစွာ အထွေထွေ လိုအပ်လိမ့်မည်ဟု မိမိတို့က တွက်ဆမိပါ သည်။

မိမိအနေဖြင့် အခြားသော လူမှုရေးနှင့် လူ့အခွင့်အရေး ပြဿနာများတွင်လည်း အလားတူ နိဂုံးချုပ် သုံးသပ်ချက်သည် မှန်ကန် သည်ဟု ယုံကြည်ပါသည်။ မိမိတို့က အတူတကွ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြရန် နည်းလမ်းသစ်များ၊ လုပ်နည်းကိုင်နည်း အသစ် များ ရှာဖွေဖို့ လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ အပြောင်းအလဲကို ဖန်တီးရန် ထိရောက်သည့် မဟာဗျူဟာများ ဖန်တီးနိုင်ကြပါလိမ့် မည်။ လက်ရှိ မဟာဗျူဟာများ၏ အချို့ သော အကန့်အသတ်များအတွက် တစ်စုံလုံးဆိုင်ရာ မူဘောင်ရှုမြင်ချက် (macro-framework) တခု လိုအပ် ပြီး၊ အကန့်အသတ် ရှိနေသော ရင်းမြစ်များကို အတူတကွ စုပေါင်း၍ ညီညွတ်သော လှုပ်ရှားမှုကမ်ပိန်း တခုအနေဖြင့် ထိရောက်စွာ အသုံးပြုနိုင်ပါလိမ့်မည်။ ဤအချက်တွင် မိမိတို့က “မဟာဗျူဟာမြောက် စုစည်းဆွေးနွေးသူ” (strategic convenor) ဟု ခေါ်ဆိုကြသည့် အဖွဲ့အစည်းတခု၊ သို့မဟုတ် လူတိုင်း လို အပ်ပါသည်။ သူ့တွင် မိမိတို့ အားလုံးကို အသစ်သော လုပ်ငန်းဆက်ဆံရေးတခုအောက်တွင် အတူတကွ စုစည်းနိုင်မည့် ကျင့်ဝတ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ယုံကြည်ကိုး စားမှု ရှိနေသူ ဖြစ်ပါသည်။ သို့သော် အဖွဲ့အစည်းများ က ရှုပ်ထွေးပေလီသော စနစ်များကို ဖိအားပေးနိုင်မည့်၊ လူမှုရေးကွန်ရက်တွင် အသစ်သော လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်သူများကို လှုံ့ဆော်ပေးနိုင်မည့် အခြားသော ရှုထောင့်များဖြင့်လည်း စတင်နိုင်ကြပါသည်။ ယခုစာအုပ်သည် ကိစ္စအများအပေါ် လွှမ်းခြုံသည့် စီမံကိန်းတခု၊ လူ့အခွင့်အရေး စီမံချက်များတွင် အသစ်သော နည်းပရိယာယ်များ (New Tactics in Human Rights Project) ၏ အစိတ်အပိုင်းတခု ဖြစ်ပါ သည်။ လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်သူ အသိုက်အဝန်းအကြားတွင် ယင်းသို့ နည်းပရိယာယ်များ မည်သို့ပေါ်ပေါက်လာနိုင်သည်ကို ဆွေးနွေးပြောဆိုမှုများ ဖွံ့ဖြိုးလာစေ၍ ပို၍ထိရောက်သော လှုပ်ရှားမှု များ ဆောင်ရွက်နိုင်စေရန် အချို့သောနည်းနာများကို အကျယ်အပြန့် ဖော်ပြလာနိုင်စေရေး ဖြစ်ပါသည်။

ပေါ်ထွန်းလာသည့် အိုင်ဒီယာတခု

ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသူ နှစ်ရာရသူ သားကောင်များအတွက် စင်တာ (CVT) ကို ၁၉၈၅ ခုနှစ်တွင် စတင် တည်ထောင်ခဲ့ပြီး၊ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုတွင် နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရပြီး ရှင်ကျန်ရစ်သူများကို ဘက်စုံ ပြုစုကုသပေးရန် နေရာတခုအဖြစ် ပထမဦးဆုံး စတင်ခဲ့ပါသည်။ စတင်ချိန်မှစ၍ CVT စင်တာ ခေါင်းဆောင်မှုက သူတို့၏လုပ်ငန်းသည် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်းအတွက် နည်းပရိယာယ် အသစ်တခုအဖြစ် ဖွံ့ဖြိုးအသုံးပြုနေကြောင်း သိမြင်ခဲ့ကြပါသည်။ မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းများမှ မည်သို့သော နည်းပရိယာယ်များ ပေါ်ထွက်လာနိုင်ကြောင်း မိမိတို့ စတင်၍ နားလည်သဘောပေါက်လာသည့်အခါ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရပြီး ရှင်ကျန်ရစ်သူများအတွက် အခြားသော ကုသရေးအစီအစဉ်များ ဖွံ့ဖြိုးပေါ်ထွက် လာစေရေး မိမိတို့က တိုက်တွန်းနိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။ ဤဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်မှုများက

ဖော်ပြသည်မှာ ဤသို့အသစ်သော အဖွဲ့အစည်းစနစ် (အင်စတီကျုရှင်း) အသစ်များကြောင့် လူ့အခွင့်အရေးလှုပ်ရှားမှုတွင် အသစ်သော မဟာဗျူဟာ အခွင့်အလမ်းများ ပေါ်ပေါက် လာစေနိုင်ခြင်း ဖြစ်ပါသည်။ အခြားသော ရလဒ် များအနက် ဖိနှိပ်မှုများကြောင့် ခိုးဝှက်ခံရသော ခေါင်းဆောင်မှုကို ပြန်၍ ဖော်ဆောင်နိုင်ခြင်း၊ ကြောက်ရွံ့မှု သမိုင်းကြောင်းဖြင့် နေထိုင်ခဲ့ကြရသည့် အသိုက်အဝန်းများသို့ ကူညီပေးခြင်း နှင့် ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်ပေးနေသည့် လူမှုအသိုက်အဝန်းကို အသစ်သော လူ့အခွင့်အရေး အင်အားစုအဖြစ် စည်းရုံးနိုင်ခြင်း တို့ ဖြစ်ပါသည်။ မိမိတို့၏ လုပ်ငန်းစဉ်တလျှောက်တွင် ပင်မရေစီးကြောင်း အလေးပေးမှု၏ ပြင်ပတွင် ရှိ နေသော လူတို့၏ တီထွင် ဆန်းသစ်မှုများ အကြောင်း၊ အခြားသော အုပ်စုများ၏ ဖြစ်ရပ် ဇာတ်ကြောင်း များကိုလည်း စတင် စုစည်းနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

အသစ်သော နည်းပရိယာယ် စီမံချက် (The New Tactics Project) ကို ၁၉၉၅ ခုနှစ်တွင် အကြံရခဲ့ကြ သည်။ နောက်ပိုင်းများမကြာမီ CVT စင်တာက အကြံ ပေး အုပ်စုများအားလုံးကို တူရကီနိုင်ငံ၌ စုစည်း၍ “အကောင်းဆုံး ကျင့်သုံးလုပ်ဆောင်မှုများ” အိုင်ဒီယာနှင့် ပတ်သက်၍ ကြံဆဆွေးနွေးကြရန် စာတမ်း ဖတ်ပွဲတရပ် ကျင်းပခဲ့သည်။ ကမ္ဘာတဝန်း အကျယ်အပြန့် လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ နှင့် ပတ် သက်၍ ဖြေရှင်းနိုင်ရန် ကျင့်သုံးနေကြသော နည်းပရိယာယ်များကို သို့မဟုတ် ပို၍ထိရောက်စွာ လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက် နေမှုများကို စူးစမ်းစစ်ဆေးခဲ့ကြသည်။ မိမိတို့က ပြဿနာများအစား အဖြေများအပေါ် အလေးပေး ဆွေးနွေးလိုခဲ့ကြပါသည်။ အနည်းဆုံး တစ်စိတ်တစ်ပိုင်းအားဖြင့် အရပ်ဘက်လူမှု အဖွဲ့အစည်း များတွင်ရော၊ အစိုးရဖက်တွင်ပါ တိကျသည့် လုပ်ဆောင်စရာ နမူနာတစ်ခုခု ရှိမနေသောကြောင့် တစ်ဆို့ နေပြီး၊ လူ့အခွင့်အရေးချိုးဖောက်မှုများ ဆက်လက်ဖြစ်ပွားနေရသည့်အကြောင်း အိုင်ဒီယာဖြင့် စတင် ဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ပြဿနာတစ်ခုအပေါ် ချည်းကပ် ဆောင်ရွက်မှုသည် အသုံးဝင်သည်ဟု မိမိ တို့က ယုံကြည်ပါသော်လည်း ယင်းကို ပင်မရေစီး လှုပ်ရှားမှုကြီးတွင် ကောင်းမွန်စွာ ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပြီး ဖြစ်သည်။ သို့သော် ထိရောက်သည့် အဖြေများနှင့်ပတ်သက်၍ လုံလောက်သည့် အာရုံထားမှု မရှိကြသေး ကြောင်း မိမိတို့ ယုံကြည်ထားပါသည်။ “မည်သည်” (what) အပေါ် အလေးပေးကြသည်က များလွန်းနေ ပြီး၊ “မည်သို့” (how) အပေါ်တွင် အလေးပေးမှု အနည်းငယ် မျှသာ ရှိနေပါသည်။

ယင်း အိုင်ဒီယာအပေါ် တူရကီနိုင်ငံရှိ အကျယ်အပြန့်သောကဏ္ဍများမှ ခေါင်းဆောင်များက လေးစား ဖော်ပြ၍ ထပ်လောင်း ပြောဆိုကြပါသည်။ ၁၉၉၇ ခုနှစ်တွင်၊ CVT စင်တာက တူရကီအဖွဲ့အစည်း ၂ ခု ဖြစ် သော ဟယ်လ်ဆင်ကီ နိုင်ငံသားများ စုဝေးရာ ညီလာခံ (Helsinki Citizens Assembly)၊ တူရကီနိုင်ငံ လူ့ အခွင့်အရေးစင်တာ နှင့် ပြည်သူ့အုပ်ချုပ်ရေးဆိုင်ရာ အရှေ့အလယ်ပိုင်း

အင်စတီကျုတို့နှင့် နှင့် မိတ်ဖက် မဟာမိတ်ဖွဲ့စည်းခဲ့ကြပြီး၊ လူ့အခွင့်အရေး စီမံချက်အတွက် အသစ်သော နည်းပရိယာယ်များကို ပြုစု ရေးဆွဲကြသည်။ တီထွင်ဖန်တီးမှုရှိသော နည်းပရိယာယ်များအပေါ် ၁၉၉၉ ခုနှစ်၌ စိတ်အားထက်သန်စွာ စနစ်တကျ သုတေသနပြုကြပြီး၊ ဂျန် ဒီ နှင့် ကက်သရင်း တီ မက်အာသာ ဖောင်ဒေးရှင်း (John D. and Catherine T. MacArthur Foundation) တို့က ပံ့ပိုးပေးခဲ့သည်။ မိမိတို့က ကမ္ဘာ့ခေါင်းဆောင် ၉ ဦးနှင့် နိုင်ငံတကာ အကြံပေးကော်မီတီ တရပ်ကိုလည်း ဖွဲ့စည်းတည်ထောင်ခဲ့ကြသည်။ ကမ္ဘာ့ နေရာဒေသ အသီးသီးတိုင်းနီးပါးမှ လူ့အခွင့်အရေးခေါင်းဆောင် ၂၁ ဦး ပါဝင်သော လူ့အခွင့်အရေးအလုပ်အဖွဲ့အပေါ် ပို၍ လူမြင်ထင်သာမှု ရှိစေရန်နှင့် နိုင်ငံရေးအရ ထောက်ခံမှုပေးနိုင်ရန် ဖြစ်သည်။ ၎င်းတို့က အလား အလာကောင်းသော နည်းပရိယာယ်များ သတ်မှတ်ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် နှင့် စီမံချက်၏ တစ်စုံတစ်ရာ လမ်းညွှန်ချက်အတိုင်း ဖြည့်ဆည်းဆောင်ရွက်နိုင်ရန် ဖြစ်သည်။

အလုပ်အဖွဲ့က အစွတန်ဘူးလ်တွင် တူရကီ အကြံပေးအဖွဲ့ဝင်များနှင့် ၂၀၀၀ ခုနှစ်တွင် တွေ့ဆုံခဲ့ပါသည်။ ကနေဒါနိုင်ငံ၏ ယခင်ဝန်ကြီးချုပ် ကင် ကမ်းဘဲလ် (Kim Campbell) က အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ အကြံပေး ကော်မီတီ ကိုယ်စားပြု၍ တွေ့ဆုံမှုကို သဘာပတိအဖြစ် ဆောင်ရွက်ပေးသည်။ ယင်းအုပ်စု လူ့အခွင့် အရေး ဖွံ့ဖြိုးတိုးတက်ရေးအတွက် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုရှိသော ချည်းကပ်မှုများနှင့်ပတ်သက်၍ ဆွေးနွေးကြ ပြီး၊ ဖက်စုံလွှမ်းခြုံသော သင်တန်းချည်းကပ်မှုများအပေါ် မိုဒယ်ပုံစံထုတ်ကြ သည်။ ယင်းစီမံချက်အတွက် အနာဂတ် အစီအစဉ်များကို ချမှတ်ရေးဆွဲကြပါသည်။

လူ့အခွင့်အရေးနယ်ပယ်တွင် သူတို့၏ဘဝတလျှောက် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ကြသူ လူတစ်ဦးချင်းက အစည်း အဝေးတွင် မျှဝေကြသည့် အိုင်ဒီယာများနှင့် သတင်း အချက်အလက်များအပေါ်တွင် မှတ်ချက်ပေးခဲ့ကြ သည်မှာလည်း ရှုထောင့်အမြင်သစ် ဖြင့် လူသစ်များ၊ ချည်းကပ်မှုအသစ်များ ထိတွေ့ဆောင်ရွက်ကြရာ၌ ပို၍ ထူးခြားစွာ တွေးခေါ်နိုင်ရန်၊ အခွင့်အလမ်းများ ဖော်ထုတ်နိုင်ရန် အထောက်အကူ ဖြစ်စေပါသည်။ မိမိ တို့က ဤသို့ ကနဦးမြော်မြင်ချက်အပေါ်တွင် ဆက်လက်၍ နည်းနာများပေး ၍ တည်ဆောက်ခဲ့ကြသည်။ ယခုစာအုပ်နှင့် ဝက်ဘ်စာမျက်နှာတစ်ခုဖြစ်သော www.newtactics.org အပါအဝင် ဖြစ်သည်။ လူ့ အခွင့်အရေး တိုက်တွန်းဆောင်ရွက်နေကြသူများကို နည်းပရိယာယ် တီထွင်ဆန်းသစ်မှုများနှင့် မဟာ ဗျူဟာမြောက် တွေးခေါ်မှုများနှင့် ပတ်သက်၍ သင်တန်းများ ပို့ချပေးပြီး၊ ဒေသဆိုင်ရာ ဘက်စုံ ဆွေးနွေးပွဲ သင်တန်းအကြိမ်ကြိမ်ဖြင့် ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြပါသည်။

မိမိတို့ တွေးခေါ်မြော်မြင်မှု၏ အခြေခံမူဘောင်

CVT စင်တာတွင် ပြီးခဲ့သည့် ၁၆ နှစ်ကာလ လုပ်ဆောင်ခဲ့ရာ၌၊ နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရပြီး ရှင်ကျန်ရသောသူများကို ကုသမှုပေးရာတွင် လူမှုရေးနှင့် နိုင်ငံရေးအရ အရေးကြီးသည့် နောက်ဆက်တွဲ အကျိုးဆက်များကို မိမိလေ့လာခဲ့မိပါသည်။ ယင်းက မိမိ၏ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုကို ပြန်၍ ပုံသွင်းခဲ့ပြီး၊ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများကို ကြိုတင်ကာကွယ်မှုပေးခြင်း နှင့် ပြီးနောက် ရှင်ကျန်ရသူများအပေါ် ကုသမှုပေးခြင်း တို့အကြား မိမိယူဆထားသည့် ကွာခြားချက်များအပေါ်တွင် ဖြစ်ပါသည်။ CVT စင်တာ ဝန်ထမ်းများက တွေ့ ရှိခဲ့ရာတွင်၊ ရှင်ကျန်ရစ်သူများကို ကုသမှုပေးခြင်းသည် ကြောက်ရွံ့မှုနှင့်ပတ်သက်၍ အတိတ်သမိုင်း ကြောင်း အပေါ်တွင် ခေါင်းဆောင်မှုကို ပြန်လည်နာလံထူစေရန် နှင့် ရပ်ရွာလူမှုအသိုက်အဝန်းကို ကူညီ ရန် ဖြစ်သည်။ မိမိတို့ ရှာဖွေတွေ့ရှိရာတွင် ပြန်လည်အနာကျက်ခြင်းဆိုင်ရာ ဥပစာတင်စားမှုက ရပ်ရွာ လူမှု အသိုက်အဝန်းအတွက် စုဝေးနိုင်ရန်၊ အလုပ် လုပ်နိုင်ရန် နှင့် ဘေးအန္တရာယ်ကို ရင်ဆိုင်ရေး သင်ယူ နိုင်သည့် လုံခြုံသော နိုင်ငံရေးနယ်ပယ်ကို ဖန်တီးပေးပါသည်။ CVT စင်တာ ကဲ့သို့သော ကုသရေး စင်တာများသည် ပညာပေးသူများ၊ ကျန်းမာရေး စောင့်ရှောက်ပေးသူ ပညာရှင်များ၊ မူဝါဒ ချမှတ်သူများ ကဲ့သို့သော အသစ်သောအုပ်စုများကို လူ့အခွင့်အရေး လုပ်ငန်းနယ်ပယ်ထဲသို့ ဆွဲဆောင်ခေါ်ယူနိုင်ပါ သည်။ ကုသရေးစင်တာ ကဲ့သို့သော မိမိတို့၏ အနေအထားမှ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုများ နိဂုံးချုပ်စေရန် နှင့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရ၍ ရှင် ကျန်ရစ်သူများ၏ ဘဝများတိုးတက်စေရန်အတွက် မူဝါဒများနှင့် ဥပဒေများ ဖြစ်လာစေရန် စည်းရုံးတိုက်တွန်းနိုင်ပါသည်။ ယင်းသို့ ဘောင်သွင်းဖော်ပြခြင်း မရှိပါကလည်း အစောဆုံး နှစ်များတွင် အနည်းဆုံး မိမိတို့က လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်းများ၏ အဓိပ္ပါယ်ကို ချဲ့ထွင်နိုင်ပြီး နည်း ပရိယာယ်အသစ်များ ချမှတ်နိုင်ပါသည်။

နည်းပရိယာယ် အသစ်များနှင့် ပတ်သက်၍ မိမိ၏ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုအပေါ် ပုံသွင်းခဲ့သော ဒုတိယ အတွေ့အကြုံမှာ ၁၉၇၀ ခုနှစ်များနှင့် ၁၉၈၀ ခုနှစ်များအတွင်း ကလေးအစာနှင့် ပတ်သက်၍ နိုင်ငံတကာ လှုပ်ရှားမှုကမိပိန်းမှ မိမိ၏ အခန်းကဏ္ဍ ဖြစ်သည်။ ၁၉၇၆ ခုနှစ် နှောင်းပိုင်းတွင် မိမိက အောက်ခြေ တက်ကြွလှုပ်ရှားသူ အုပ်စုတစ်ခုကို ဦးဆောင်၍ ဆာလောင်ငတ်မွတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ တနှစ်လျှင် အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅၀၀ ဘတ်ဂျက်နှင့် မိမိရပ်တည်နိုင်ရုံ လစာဖြင့် အစီအစဉ်တခု လှုပ်ရှားကြခဲ့ကြ သည်။ မိမိတို့ အုပ်စုငယ်က နိုင်ငံတဝန်းတွင် အတူတကွ စ၍ဆောင်ရွက်လှုပ်ရှားကြပြီး၊ ကလေး နို့မှုန့်အပေါ် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ရေး မဟာမိတ်အဖွဲ့တခုကို ဖန်တီးခဲ့ကြသည်။ ဤသို့ ပေါင်းစုထားသည့် အရင်းအမြစ်များဖြင့် မိမိတို့က ကမ္ဘာ့ အကြီးဆုံး အစားအသောက်ကုမ္ပဏီတခု ဖြစ်သည့် နက်စ်တဲလ် (Nestle) အပေါ် သပိတ်မှောက်ခဲ့ကြသည်။ မိခင်နို့တိုက်ကျွေးမှု အစားထိုးအနေဖြင့် သူတို့၏ ဈေးကွက်

တင်ရောင်းချ ကျင့်သုံးပုံကို ပြောင်းလဲစေရန် ဖိအားပေးကြခြင်း ဖြစ်သည်။ မိမိတို့က အမေရိကန် နိုင်ငံတလွှား ဌာနခွဲ ၃၀၀ ကျော် တည်ဆောက်ခဲ့ကြပြီး၊ နိုင်ငံ ၁၂၀ ကျော်တွင် အဖွဲ့ဝင် သန်း ၄၀ ကျော် ပါ ဝင်ထောက်ခံသည့် ညွန့်ပေါင်းအဖွဲ့ကို ဖွဲ့စည်းနိုင်ခဲ့သည်။ ပထမဦးဆုံးသော အခြေခံလူထုများ၏ နိုင်ငံ တကာ ဘွဲ့ငြင်းကောက် လှုပ်ရှားမှုကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့ကြပြီး၊ နိုင်ငံ ၁၀ ခုတွင် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ပြဿနာ အရေးနှင့်ပတ်သက်၍ ပထမဦးဆုံး နိုင်ငံ ဘောင်ကျော် ကွန်ရက်တစ်ခုဖြစ်သည့် IBFAN ကို ဖွဲ့စည်းမိကြပြီး နိုင်ငံ ၆၇ ခုတွင် လှုပ်ရှားခဲ့ကြသည်။ ကုလသမဂ္ဂ အစည်း အဝေးတွင် နိုင်ငံများ၊ ကော်ပိုရေးရှင်းများ နှင့် တန်းတူ ပါဝင်ရန် ဖိတ်ကြားခံရသော ပထမဦးဆုံး နိုင်ငံတကာ အစိုးရမဟုတ် သည့် အဖွဲ့အစည်း (NGOs) ဖြစ်ခဲ့သည်။ နောက်ဆုံး ညှိနှိုင်းဆွေးနွေးရပြီး၊ ကုလသမဂ္ဂမှနေ၍ ပထမဦးဆုံး ကော်ပိုရေးရှင်းများ၏ ဈေးကွက်တင် ရောင်းချခြင်းဆိုင်ရာ ဥပဒေ ပေါ်ထွက်စေခဲ့သည့် အဖွဲ့အစည်း ဖြစ်ခဲ့ပါသည်။ နက်စ်တဲလ် (Nestle) ကုမ္ပဏီ၏ ဘဏ္ဍာဝင်ငွေ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၅ ဘီလီယံခန့် ထိခိုက်နစ်နာခဲ့ရပြီးနောက်၊ ကုမ္ပဏီနှင့် ဈေးကွက်တင်ရောင်းချခြင်းကို ပြုမူကျင့်သုံးပုံကို နိုင်ငံတကာ ဥပဒေနှင့်အညီလိုက်နာ ပြောင်း လဲရန် ပူးတွဲလက်မှတ် ရေးထိုးခဲ့ကြသည်။ ယင်း သဘောတူညီချက်ကို “သမိုင်းတွင် နိုင်ငံတကာ စားသုံး သူလှုပ်ရှားမှု၏ အရေးအကြီးဆုံးအောင်ပွဲတခု” အဖြစ် ချီးမြှောက်ခဲ့ကြသည်။

ယင်းလှုပ်ရှားမှု ကမ်ပိန်းနှင့် ဆယ်စုနှစ်တခုကြာမျှ လုပ်ငန်းများအတွက် မိမိဂုဏ်ယူမိပါသည်။ သို့သော် အစပျိုးဆောင်ရွက်သူများ အားလုံးကဲ့သို့ပင် အချို့သော အမှားများကိုလည်း မိမိတို့ ပြုခဲ့ကြပါသည်။ မိမိ ၏ အကန့်အသတ်ရှိသည့် နည်းပရိယာယ် ပိုင်းဆိုင်ရာ ဗဟုသုတအရ ဤအမှား အများကို မိမိက ပြန်၍ ခြေရာကောက်ကြည့်နိုင်ပါသည်။ ဥပမာအားဖြင့်- ကနဦးတွင် မိမိက နည်းပရိယာယ်နှင့် မဟာဗျူဟာကို ရောထွေး ဝေဝါးနေပါသည်။ မဟာဗျူဟာမြောက် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှု ဆိုသည်မှာ သင်လုပ်ဆောင်နိုင် သမျှအထဲမှ အကောင်းဆုံးမည်သို့ သင်က လုပ်ဆောင်နိုင်မည်နည်းဟူသော အချက်ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် ကြောင့် မိမိ၏ စိတ်ထဲတွင် မိမိတွင် စဉ်းစားထားသမျှ နည်းပရိယာယ် တခုသာ ရှိပါသည်။ ယင်းမှာ ရှောင် လွှဲမရနိုင်သည့် အခြေအနေလည်း ဖြစ်ပါသည်။ အောက်ခြေထုအဆင့်တွင် နောက်ထပ်များစွာသော ခေါင်းဆောင်များ ပေါ်ထွက်လာရာ မှားယွင်းသည့်ကိစ္စကို မှန်အောင် ပြင်ကြည့်ကြသည်။ မိမိက လှုပ်ရှားမှုအဆင့်တခုသို့ ရောက်ပြီးနောက်၊ နည်းပရိယာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ စဉ်းစားရာတွင် အောင်မြင်၍ နောက်တဆင့် တက်ခဲ့ပါသည်။ ယင်းနောက် မဟာဗျူဟာတခု မည်သို့ပုံသွင်းချမှတ် ရမည်ကို နားလည် သဘောပေါက်နိုင်ရေးအတွက်၊ မိမိရနိုင်သမျှသော နည်းနာ၊ ရွေးချယ်စရာ အကန့်အသတ်ဖြင့် စ၍ ကြိုးပမ်းရုန်းကန်ခဲ့ပါသည်။

မိမိအနေဖြင့် အဖွဲ့အစည်းတခု၏ မဟာဗျူဟာ ပုံသွင်းချမှတ်မှုနှင့် ပတ်သက်၍ ပို၍ အတွေ့အကြုံ ရှိလာ သည်နှင့်အမျှ မိမိအဖို့ ပို၍ ရှင်းလင်းသိမြင်လာပါသည်။ နည်းပရိယာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့ ပို၍သိမြင် သဘောပေါက်လာလေလေ၊ အသစ်သော မဟာဗျူဟာ လမ်းညွှန်ချက်များနှင့် ပတ်သက်၍ ပို၍ ပြောင်း လွယ်ပြင်လွယ် ဆောင်ရွက်ချမှတ်နိုင်လေလေ ဖြစ်ပါသည်။ နောက်ပိုင်းတွင် နည်းပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တွေးခေါ်မှု သို့မဟုတ် သင်တန်းများက မဟာဗျူဟာဆိုင်ရာ တွေးခေါ်မှုအပေါ် သာလွန်ကြောင်း မိမိ ငြင်းဆိုမနေတော့ပါ။ ယင်းအစား နည်းပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ဖွံ့ဖြိုးလာမှုကြောင့် မဟာဗျူဟာ ဆိုင်ရာ တွေးခေါ်မှုကို ပို၍ ကြွယ်ဝစေပါသည်။

ပန်းတိုင်များ၊ မဟာဗျူဟာ နှင့် နည်းပရိယာယ်များ

နည်းပရိယာယ်အပေါ် အလေးထားမှုမှာ မရှိမဖြစ် အရေးကြီးသော်လည်း အဖွဲ့အစည်းများ၏ ပထမ ဦးစား ပေး မဟုတ်ပါ။ အဖွဲ့အစည်းများက ပထမဦးဆုံးအနေဖြင့် အကျယ်အပြန့်သော၊ တည်ထောင်သူများ၊ ခေါင်းဆောင်များ သို့မဟုတ် အဖွဲ့ဝင် များ၏ တန်ဖိုးထားမှုများ နှင့် ယုံကြည်မှုများကို ထင်ဟပ်သည့် ပန်းတိုင်များကို ချမှတ်ရပါမည်။ ဤအခြေခံ ပန်းတိုင်များကို အဖွဲ့အစည်း၏ မစ်ရှင် ဦးတည်ချက်နှင့် ရည်မှန်းချက်များနှင့် ပေါင်းစည်းစေရပါမည်။ အစီအစဉ်များ ရေးဆွဲနိုင်ရန်အတွက်လည်း ယင်းတို့မှာ ထင်ရှား ရှင်းလင်း ရှိရပါမည်။ အဖွဲ့အစည်းတခုတွင် အချိန်နှင့်အမျှ ပြီးမြောက် အကောင်အထည်ဖော်နိုင် မည့် ပို၍နီးကပ်စွာ ဖော်ပြနိုင်သော၊ လက်ငင်းပန်းတိုင်များကို ချမှတ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းလက်ငင်း ပန်းတိုင်များတွင် မဟာဗျူဟာ မြော်မြင်ချက်များ ပေါင်းစည်းပါဝင်စေရမည် ဖြစ်ပြီး၊ အကောင်အထည် ဖော်ရန်လည်း လက်တွေ့ဖြစ်နိုင်ရပါမည်။

မဟာဗျူဟာနှင့် ပတ်သက်လျှင် မှော်ဆန်လျှို့ဝှက်သော အချက်များ မဟုတ်ကြပါ။ သို့သော်လည်း များ သောအားဖြင့် မဟာ ဗျူဟာကျကျ စဉ်းစားတွေးခေါ်ရန် ခက်ခဲကြပါသည်။ မဟာဗျူဟာသည် တခုတည်း သော ဆုံးဖြတ်ချက် မဟုတ်ပါ။ ယင်း အစား ဆုံးဖြတ်ချက်များ၏ ပေါင်းဆုံစည်းရာ ဖြစ်ပါသည်။ ဆိုလို သည်မှာ အဓိကကျသည့် ရည်ရွယ်ချက်များမှ ရွေးချယ်ထားသည့် ကိစ္စများနှင့် သင့်လျော်သည့် ပစ်မှတ် များ၊ မိမိ၏ ပရိသတ် လူထုကို နားလည်သဘောပေါက်ခြင်း၊ လိုအပ်သည့်ရင်းမြစ်များ နှင့် မည်သည့် နည်း ပရိယာယ်ကို သုံးမည်၊ မည်သည့်အချိန်တွင် သုံးမည်ဟူသော ဆုံးဖြတ်ချက်များ ပါဝင်ပါသည်။ လွန်ခဲ့သည့် နှစ် ၂၀၀၀ ကျော်က ဆွန်ဇုက သင်ကြားခဲ့သည်မှာ ရန်သူ့အကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်မှု (ယင်း၏ ပန်းတိုင်များမှာ အဘယ်နည်း၊

မဟာဗျူဟာ၊ အားသာချက်များ နှင့် အားနည်းချက်များ)၊ မိမိ အကြောင်း နားလည်သဘောပေါက်မှု (မိမိတို့၏ မဟာမိတ်များကား မည်သူနည်း၊ မိမိ၏ အားသာချက်၊ အကန့် အသတ်များမှာ အဘယ်နည်း) နှင့် မြေပြင်အကြောင်း နားလည် သဘောပေါက်မှု (တိုက်ပွဲကို မည်သည့် နေရာတွင် ဆင်နွှဲမည်နည်း) စသည်တို့မှ မဟာဗျူဟာပေါ်ထွက်လာကြောင်း ဖော်ပြခဲ့သည်။ ရန်သူ၏ နည်းပရိယာယ်များသည် သူ၏မဟာဗျူဟာ အဓိကကျသော အစိတ်အပိုင်းတခု ဖြစ်ပြီး၊ ယင်းနည်း ပရိယာယ်ကို ဗဟုသုတ သိရှိထားခြင်းအားဖြင့် သူတို့ကို ပြန်လည်ဆန့်ကျင်ရန် မိမိတို့ကို အထောက်အကူပြုမည် ဖြစ်ပါသည်။ မည်သည့် နည်းပရိယာယ်ကို သိရှိကြောင်း၊ မိမိတို့က မည်သည်ကို အောင်မြင်စွာ အကောင်အထည် ဖော်နိုင်ကြောင်း အပါ အဝင်၊ မိမိတို့ စွမ်းဆောင်နိုင်သည့်ကိစ္စမှာ မိမိ တို့၏ မဟာဗျူဟာ ဖွဲ့စည်းမှုအပေါ် သက်ရောက်စေလိမ့်မည် ဖြစ်ပါသည်။ သို့အတွက်ကြောင့် နည်း ပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုသည် မဟာဗျူဟာမြောက် စဉ်းစားတွေးခေါ်မှု၏ အရေးကြီး သော အစိတ်အပိုင်း ဖြစ်ပါသည်။

နည်းပရိယာယ်တခု ဆိုသည်မှာ မဟာဗျူဟာ ဘောင်အတွင်းမှ တစ်စုံတစ်ဦးက ဆောင်ရွက်သည့် တိကျ သော လှုပ်ရှားမှုတခု ဖြစ်ပါသည်။ နည်းပရိယာယ်များဖြင့် မိမိတို့၏ အရင်းအမြစ်များကို စုစည်းနိုင်ပြီး၊ ကမ္ဘာပေါ်တွင် အပြောင်းအလဲဖြစ်စေရန် သက်ရောက်မှုရှိအောင် ဆောင်ရွက်နိုင်သည့် နည်းလမ်းများ ဖြစ် သည်။ နည်းပရိယာယ်တခုသည် လှုပ်ရှားမှု တခု၊ စနစ်တခု၊ သို့ မဟုတ် အခြေအနေတခုတွင် အဖွဲ့အစည်း စနစ် (အင်စတီကျုရှင်း) တခုပင် ဖြစ်နိုင်သော်လည်း၊ အခြားသော နောက်ခံ အခြေအနေတခုတွင် အခြား နည်းနာတခု ဖြစ်နိုင်ပါသည်။ နည်းပရိယာယ်များသည် အရွယ်အစား၊ စွမ်းဆောင်ရည် နှင့် ရရှိနိုင်သော ရင်းမြစ် အပေါ်မူတည်၍ မတူခြားနားမှုကို သူတို့ကိုယ်တိုင်က ဖော်ပြမှု ရှိပါသည်။ နည်းပရိယာယ်က အပြောင်းအလဲ ကို တစ်စုံတစ်ဦးက မည်သို့လုပ်ဆောင်မည်ကို နမူနာပုံဖော်ပြနေပြီး၊ မဟာဗျူဟာ တခု ကမူ မည်သည့် နည်းပရိယာယ် အသုံးပြုမည်ကို ဆုံးဖြတ်ချက် ချမှတ်သည်။ မည်သည့်ပစ်မှတ်ကို အလေးပေး သင့်သည်၊ မည်သည့် အရင်းအမြစ်ကို အသုံးပြုမည် စသည်နှင့် ပတ်သက်နေပါသည်။ နည်းပရိယာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ မိမိတို့၏ ဗဟုသုတများက မိမိတို့ ရွေးချယ်သည့် မဟာဗျူဟာကို ပုံသွင်း ဖော်ပြနေကြပါ သည်။

လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စများ ထိရောက်စွာ လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်ကြရာ၌ နည်းပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ စဉ်းစား တွေးခေါ်မှုမှာ မရှိမဖြစ် အရေးကြီးပါသည်။ ဤသို့ ကျိုးကြောင်းဆင်ခြေ စဉ်းစားမှုကို မိမိက အသေးစိတ် ဆက်၍ ဖော်ပြလိုပါသည်။

၁။ မိမိတို့က မည်သို့ ဩဇာလွှမ်းမိုး သက်ရောက်နိုင်သည်ဟု သိသော၊ မိမိတို့က လုပ်နိုင်သည်ဟု မိမိတို့ ထင်မြင်ထားသော နည်းပရိယာယ်များက မဟာဗျူဟာအပေါ် ဆုံးဖြတ်ချက်ပေးပါသည်။ မိမိက ဤ နေရာတွင် အလွန်အကျူးသဘော တစ်ခုခု က ဆုံးဖြတ်ပေးနေသည်ဟု မဆိုလိုပါ။ လူသား သမိုင်း တလျှောက်လုံးတွင် ပြဿနာတစ်ခုအပေါ် လူတစ်ဦးက အသစ်သော တုံ့ပြန်ဖြေရှင်းမှုတစ်ခု ပြုကြသည့်အခါ တိုင်း တီထွင်ဆန်းသစ်မှုများ ဖြစ်ပေါ်နေခဲ့ပါသည်။ မည်သို့ပင်ဆိုစေ၊ လူသားသမိုင်းတွင် အတူတူသော အဖြေကို အောင်မြင်မှုမရဘဲ အကြိမ်ကြိမ် ကြိုးပမ်းနေကြသည့် သာဓကများ ပြည့်နှက်နေပါသည်။ သို့ မဟုတ် အသစ်သော နည်းပရိယာယ်က အဟောင်းကို ကျော်လွှားနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။ စစ်ရေးသမိုင်းမှသည် ကောင်းမွန်သည့် ဥပမာ ၂ ခု ရှိပါသည်။ (၁) ဂရိတို့၏ တပ်စုဖွဲ့မှုပုံစံ (Greek phalanx) တီထွင်မှုဖြစ်ပြီး၊ မြင်းစီး စစ်သည်တော်အများဖြင့် စနစ်ကျနမှု မရှိဘဲ သမားရိုးကျ တိုက်ခိုက်မှုအပေါ် မှီခိုဆောင်ရွက်နေ သည့်အစား တိုက်ခိုက်ရာတွင် တပ်ဖွဲ့ဝင်များ အကာအကွယ်ယူ တိုက်ခိုက်နိုင်ရန် စုစည်းမှု တီထွင် ဖန်တီး ခဲ့သည့် စနစ်တစ်ခု ဖြစ်ပါသည်။ (၂) ဟင်နရီ-၅ Henry V ဘုရင်၏ အင်္ဂလိပ် တပ်မတော်တွင် လေးရှည်ကြီး များ ထည့်သွင်းတပ်ဆင်မှု ဖြစ်သည်။ သို့အတွက် ကြောင့် ကိုယ်ချုပ်အကာအရံ ထူထဲစွာ ဝတ်ဆင်ထား ကြသော စစ်သူရဲကောင်းတို့ကို အနိုင်ရယူနိုင်ခဲ့ကြသည်။ နည်းပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ တီထွင်ဖန်တီးမှုများ မှသည် အသစ်သော မဟာဗျူဟာ အခွင့်အလမ်းများအဖြစ် လမ်းသစ်ခင်းနိုင်ခဲ့ကြပါသည်။

အလားတူပင်၊ မိမိတို့ မည်သို့လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်နိုင်သည်ကို ကျဉ်းမြောင်းစွာ စဉ်းစား အဓိပ္ပါယ် ဖွင့်နေ ပါက မိမိတို့ မည်သို့ အကောင်အထည်ဖော်၍ ရနိုင်သည့် အခွင့်အလမ်းအတွက် အမြင်များကို ကန့်သတ် ထားသည့်နယ် ရှိပါမည်။ ကလေး အစား အစာနှင့် ပတ်သက်၍ လှုပ်ရှားမှုတွင် အကြံကောင်းများစွာကို ငြင်းပယ်ခဲ့ကြကြောင်း မိမိ အမှတ်ရနေပါသည်။ အကြောင်းမှာ အကြံပြုကြသော လှုပ်ရှားမှုများကို မိမိတို့ မည်သို့ဆောင်ရွက်ရမည်ကို မသိခဲ့သောကြောင့် ဖြစ်ပါသည်။ လုပ်ကိုင် ဆောင်ရွက်ကြသူများကိုလည်း လစာမပေးနိုင်ကြသောကြောင့် ဖြစ်သည်။

၂။ မတူခြားနားသော နည်းပရိယာယ်များက မတူကွဲပြားသော ပစ်မှတ်များအပေါ် သက်ရောက်ထိခိုက်မှု ရှိပါသည်။

နည်းပရိယာယ် အားလုံးက ပစ်မှတ်များအပေါ် တူညီစွာ သက်ရောက်ခြင်း မရှိကြပါ။ စာရေးသားပေးပို့ ခြင်း လှုပ်ရှားမှုသည် ဒီမိုကရေစီ အစိုးရများအပေါ် ရည်ရွယ်ချက်ထားသော်လည်း၊ အာဏာရှင် အစိုးရ များထံ တူညီသော အရေအတွက်ဖြင့် စာပေး ပို့ပါက ခြားနားသော တုံ့ပြန်မှုသာ ရရှိပါလိမ့်မည်။

စီးပွားရေး အရ သပိတ်မှောက်မှုသည် ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသူများက ယင်း ၏ ထိခိုက်နစ်နာနိုင်ခြေအပေါ် ထိခိုက် သက်ရောက်စေပြီး၊ စီးပွားရေးအခြေအနေအပေါ် စိုးရိမ်မှုရှိသည့် ပစ်မှတ်များအတွက် လိုအပ်ပါသည်။

မိမိတို့က ပစ်မှတ်များအလိုက် မိမိတို့၏ နည်းပရိယာယ်များကို သေချာပြင်ဆင်ရန် လေ့လာသင်ယူရပါမည်။ ဖြစ်နိုင်သည့် ထိခိုက်သက်ရောက်မှု အပြည့်အဝကို ရှာဖွေရန် လိုအပ်ပါသည်။ မိမိတို့၏ ပစ်မှတ်အပေါ် နည်းပရိယာယ်များက သက်ရောက်မှု မရှိသည့်အခါ ယင်းပစ်မှတ်များကို ရင်ဆိုင်လုပ်ဆောင်ရန် နည်းပရိယာယ်များကို ဆန်းသစ်တီထွင် ကြရပါမည်။

၃။ မတူခြားနားသော နည်းပရိယာယ်များသည် မတူကွဲပြားသော လူထု လူအုပ်စုများအတွက် ဆွဲဆောင်မှု ဖြစ်စေပါသည်။

မိမိတို့ တဦးချင်းတွင် မိမိတို့ကိုယ်ပိုင် လေ့လာသင်ယူမှု ပုံစံများ ရှိကြပါသည်။ ဤအချက်ကို အသိအမှတ် ပြု၍ ဆရာကောင်း များက သူတို့၏သင်ကြားမှု နည်းပရိယာယ်များကို ပြောင်းလဲကာ ကူညီပေးသည်။ မိမိ တို့ဖက်တွင်လည်း လူမှုရေး ပြောင်းလဲမှုဆိုင်ရာ နည်းပရိယာယ်များနှင့် ပတ်သက်၍ ခံယူမှုကို ပြောင်းလဲ ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လူ့အခွင့်အရေးလုပ်ငန်း နယ်ပယ်တွင် အကျယ်အပြန့်သော လူထုများကို ထိတွေ့နိုင်ကြမည် ဖြစ်သည်။

အချို့သော သူများက ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်သူ၏ အိမ်ရှေ့တွင် လူစုဝေးဆန္ဒပြရန် အလွန်ကြောက်ရွံ့ တုန်လှုပ် ဖွယ် နည်းပရိယာယ် အဖြစ် မြင်ကြပါသည်။ အချို့သောသူများက စာရေးသား ပေးပို့ခြင်းသည် လိုအပ်သည့် အပြောင်းအလဲမှနေ၍ သိပ်ပြီးဝေးကွာ လွန်းသည်ဟု ထင်မြင်ကြသည်။ မည်သူက မှန်ကန်သည်ကို မိမိတို့ ငြင်းခုန် ဆွေးနွေးနိုင်ပါသည်။ သို့မဟုတ် လူအများက နည်းပရိယာယ်တခုအပေါ် သူတို့အပေါ် သက်ရောက်စေသော အကြောင်းနည်းလမ်းများအရ မတူခြားနားစွာ တုံ့ပြန်ကြသည်ကို မိမိတို့ အသိ အမှတ်ပြုနိုင်ပါသည်။ ဘေးအန္တရာယ်ရှိမှုအပေါ် သူတို့၏ သည်းညည်းခံနိုင်မှု၊ သူတို့ ရရှိနိုင်သမျှသော အချိန်၊ သို့မဟုတ် သတင်းအပေါ် သူတို့က မည်သို့ ခံယူလက်ခံသည်ဟူသော လုပ်ငန်းစဉ်များအပေါ် မူတည်ပါသည်။

အကယ်၍ လူ့အခွင့်ဆိုင်ရာ အသိုက်အဝန်းက ပြည်သူများနှင့် ထိတွေ့ဆက်ဆံရန် နည်းပရိယာယ် တခု သို့ မဟုတ် နှစ်ခုသာ ကမ်းလှမ်း၍ တုံ့ပြန်နေပါက မိမိတို့က ယင်းနည်းပရိယာယ်များကို လက်ခံကြသည့်

ပရိသတ် အနည်းအကျဉ်းကိုသာ တောင်းဆိုရာ ကျပါမည်။ ဥပမာအားဖြင့် ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ နည်းပရိယာယ်သည် အကျယ်အပြန့်သော လူထုကဏ္ဍများအတွက် အသုံးပြုရန် အလွန်အင်မတန်ခက်ခဲကြပါ သည်။ ယင်းတို့သည် ရေရှည်ကြာမြင့်တတ်ပြီး၊ ကျွမ်းကျင်သူ ပညာရှင်လူနည်းစုမှလွဲ၍ ကျန်သူများက ကြိုးပမ်းဆောင်ရွက်ရန် ခက်ခဲနက်နဲ လှပါသည်။ ဥပဒေကြောင်းဆိုင်ရာ နည်းပရိယာယ်များအပြင် အခြား သူများကိုလည်း တာဝန်ပေးအပ်ရန် လိုအပ်ပါသည်။ သို့မှသာ လူအများက ဘေးမှလေ့လာ စောင့်ကြည့် နေကြသူများအဖြစ် ရှိမနေဘဲ ပါဝင်ဆောင်ရွက်ရန် အခွင့်အလမ်း ပို၍ ရရှိလာစေပါမည်။

ဖိနှိပ်မှု တွေ့ကြုံခဲ့ရသော လူထုများ၏ ယဉ်ကျေးမှုများတွင် လူထုများက သူတို့၏ လူအများနှင့်ထိတွေ့ဆက်ဆံနေရသည့် ဘဝမှ ပြန်၍ ဆုတ်ခွာရန် သင်ယူလေ့လာကြသည်။ ဤသို့သော ယဉ်ကျေးမှုများရှိ လူထုအသိုက်အဝန်းများကို ထိတွေ့ရန် ဘေးအန္တရာယ်ရှိမှုအပေါ် သူတို့၏ သည်းညည်းခံနိုင်မှု၊ လူမှုအပြောင်းအလဲအပေါ် မတူခြားနားသော ရှုမြင်ချက်များကို ဆွဲဆောင်စည်းရုံးနိုင်ရန်အတွက် မိမိတို့က မတူခြားနားသော နည်းပရိယာယ်များကို ပြသရန် လိုအပ်ပါသည်။

၄။ နည်းပရိယာယ်ပိုင်းဆိုင်ရာ ပျော့ပြောင်းမှုသည် အံ့အားသင့် အငိုက်မိစေရန် အကြောင်းရင်းဖြစ် ဖြစ်စေသည်။

မိမိတို့၏ နည်းပရိယာယ်များကို အကြိမ်ကြိမ် ထပ်၍ ဆောင်ရွက်ပါက ယင်းတို့ကို မည်သို့ရင်ဆိုင်ရမည်ကို မိမိတို့၏ ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစုများက သိရှိသွားကြမည် ဖြစ်သည်။ ထိခိုက်သက်ရောက်မှုများအပေါ်လည်း ထိန်းသိမ်းနိုင်ကြပါလိမ့်မည်။

မိမိတို့က နက်စ်တဲလ်ကုမ္ပဏီ (Nestle) ကို ဆန့်ကျင်၍ သပိတ်မှောက်မှု စတင်သည့်အခါ ကုမ္ပဏီက အလွန်အမင်း ဆတ်ဆတ်ထိမခံ တုံ့ပြန်ပြီး၊ အမှားများစွာ ပြုခဲ့ပါသည်။ သို့ဖြစ်ရာ သပိတ်အတွက် အားဖြည့်ပေးရာ ရောက်စေပါသည်။ သို့သော် ဤလှုပ်ရှားမှု ကမ်ပိန်းကို ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ရာ Nestle ကုမ္ပဏီက ဝေဖန်မှုများအပေါ်တွင် ပြေလည်စေမည့် ကျွမ်းကျင်မှု ရရှိလာပါသည်။ တန်ပြန်လှုပ်ရှားမှု ထိုးစစ်များ ထိရောက်စွာ အကောင်အထည် ဖော်လာခဲ့သည်။ မိမိတို့က သူတို့ ဟန်ချက်ပျက်ပြားစေရေးအတွက်၊ အစဉ်အမြဲလိုလို မိမိတို့၏ နည်းပရိယာယ်များကို ပြောင်းလဲ အသုံးပြုကြရာ တန်ပြန်ထိုးစစ်များ သည် မထိရောက်ဘဲ ဖြစ်ရသည်။

လူ့အခွင့်အရေးများကို ဆက်လက်၍ ချိုးဖောက်မြဲ ရှိနေကြပြီး၊ ထက်မြက်၍ အင်အားကောင်းသည့် ဆန့်ကျင်ဖက်အင်အားစု များက ဆောင်ရွက်နေကြသည်။ သူတို့တွင် သိသာထင်ရှားသည့် ရင်းမြစ်များလည်း ရှိနေကြပါသည်။ အပြည်ပြည်ဆိုင်ရာ လွတ်ငြိမ်းချမ်းသာခွင့်အဖွဲ့ (Amnesty International) ၏ ပထမဦးဆုံး စာရေးသား ပေးပို့သည့် လှုပ်ရှားမှုကမ်ပိန်း အင်အားကို ပြန်၍ တွေးကြည့်စေလိုပါသည်။ အကြောင်းမှာ ယင်းနည်းပရိယာယ်သည် အလွန်အမင်း အံ့ဩစရာ ဖြစ်နေသည်။ သို့သော် နှစ် ၃၀ ဖြတ်ကျော်လာသည့်အခါ နိုင်ငံအစိုးရအများစုက မည်သို့ သင်ခန်းစာယူ၍ ဖွံ့ဖြိုးလာကြသည်ကို စဉ်းစားကြည့် နိုင်ပါသည်။ ဗျူရိုကရက်များက ဤနည်းပရိယာယ်မှနေ၍ သူတို့ကိုယ်သူတို့ ကာကွယ်နိုင်ရန် တုံ့ပြန်လာခဲ့ ကြပါသည်။

အလစ်အပိုက် အံ့အားသင့်စရာ ဖန်တီးခြင်းသည်လည်း ရန်သူ့အတွက် ဟန်ချက်ပျက်စေပါသည်။ ဤနည်းအားဖြင့် အမှားများကို ဖြစ်စေပြီး၊ သူတို့၏ အခြေအနေကို လှိုက်စားပျက်ယွင်းစေပါသည်။ ယင်းသည် သူတို့အတွက် သင်ခန်းစာလည်း ဖြစ်စေ သည်။ နည်းပရိယာယ်အရ ပစ်မှတ်ထားသူက အသစ် သော သိမြင်မှု ရရှိလာခြင်း၊ သို့မဟုတ် အပြုသဘော ပြုပြင်ပြောင်းလဲမှု လိုအပ်ကြောင်းလည်း နားလည် သဘောပေါက်လာနိုင်ပါသည်။ ပြုလွယ်ပြင်လွယ် မရှိခြင်းကြောင့် မိမိတို့၏ စဉ်းစားတွေးခေါ်မှုများက အကြိမ်ကြိမ်ထပ်၍ ဆောင်ရွက်နေခြင်းမျိုး ကျရောက်စေသည်။ ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစုတွင်လည်း အလားတူ ဖြစ်စေနိုင်ပါသည်။ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ် ညင်သာခြင်းအားဖြင့် နှစ်ဖက် အင်အားစုအတွက် သင်ခန်းစာယူ လေ့လာမှုကို မြှင့်တင်ပေးပါသည်။

၅။ နည်းပရိယာယ်က ပါဝင်ဆောင်ရွက်ကြသူများနှင့် စောင့်ကြည့်လေ့လာသူများအတွက် ကမ္ဘာပေါ်တွင် မည်သို့ ရင်ဆိုင်နိုင်သည်ကို ဖော်ပြပါသည်။

ပထမဦးဆုံးသော ကလေးအစာ လှုပ်ရှားမှုကမ်ပိန်း (၁၉၇၅ မှသည် ၁၉၈၅ ခုနှစ်အထိ) က ကမ္ဘာလုံးဆိုင်ရာ နိုင်ငံရေးအတွက် အသစ်သော ဆောင်ရွက်ပုံ နည်းလမ်းကို ဖန်တီးနိုင်ခဲ့သည်။ ထိုအချိန်က စိန်ခေါ်မှု တခု ဖြစ်ခဲ့သည်။ လှုပ်ရှားမှုကမ်ပိန်း၏ အဆင့်တိုင်းက အသစ်သောပုံစံလားရာများကို ဖန်တီးစေခဲ့သည်။ မည်သူတိုင်းကမျှ နောက်တွင်မည်သို့ဆက်၍ ဆောင်ရွက်ရမည်ဟု မိမိတို့ကို အနီးကပ် လမ်းညွှန်ကြီး ကြပ်ပေးနိုင်သည်ဟူ၍ မရှိခဲ့ပါ။ အခြားသော နိုင်ငံတကာ ကမ်ပိန်းများ ဖွဲ့စည်းလာပြီး အတူတူသော မူဘောင်တခုတည်းတွင် လှုပ်ရှားဆောင်ရွက်လာသည့်အခါ ပို၍ လျှင်မြန်စွာ ရှေ့သို့ဆက်၍ လှုပ်ရှားလာ နိုင်ကြပါသည်။ မြေမြုပ်မိုင်း ပိတ်ပင်တားဆီးရေး

နိုင်ငံတကာလှုပ်ရှားမှု ကမ်ပိန်းကို စဉ်းစားကြည့်ပါ။ ယင်းက ပန်းတိုင် များသို့ ၁၈ လအတွင်း ရောက်ရှိနိုင်ခဲ့ပါသည်။ INFACT လှုပ်ရှားမှုက ၁၀ နှစ်မျှ ကြာမြင့်ခဲ့ ပါသည်။

မိမိက ဤသို့သော သွင်ပြင်လက္ခဏာကို ဂီတပညာရှင်တဦးက ဂီတအသစ်တခုနှင့် ပတ်သက်၍ လေ့လာ သင်ယူနေမှုနှင့် တစုံတရာ အလားတူသည်ဟု တွေးမိပါသည်။ မိမိတို့ လေ့ကျင့်လာသည်နှင့်အမျှ ကြွက် သားများက မည်သို့လှုပ်ရှားရမည်ကို သိ လာကြသည်။ ဦးနှောက်ကို နူးညံ့သည့် အသေးစိတ် ကွဲလွဲမှု ကလေးများကို အစီအစဉ်ရေးဆွဲရန် အခွင့်အလမ်း ရစေသည်။ ပြီးနောက် တိုးတက်လာစေပါသည်။ မိမိတို့ လေ့ကျင့်လေလေ၊ ပို၍ လွယ်ကူလေလေပင် ဖြစ်သည်။

အခြားသော ဥပမာတခုကို ဥရုဂွေးနိုင်ငံတွင် တွေ့မြင်ရသည်။ ဥရုဂွေးနိုင်ငံ၏ ဖွဲ့စည်းပုံအခြေခံ ဥပဒေ ပြဋ္ဌာန်းထားချက် တခုအရ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲဖြင့် လွှတ်တော်က ပြဋ္ဌာန်းထားသည့် ဥပဒေတခုကို ပြန်၍ ပြင် ဆင် ပြောင်းလဲရန် ခွင့်ပြုထားသည်။ ဤ ပြဋ္ဌာန်းချက်ကို နှစ် ၇၀ ကျော်ကြာ အသုံးပြုခဲ့ဖူးခြင်း မရှိပါ။ ဥရုဂွေးနိုင်ငံ၏ လူ့အခွင့်အရေး အသိုက်အဝန်းက ဤပြဋ္ဌာန်းချက် ကို ဖုန်ခါ၍ မဲဆန္ဒပေးပိုင်ခွင့် ရှိသူများ၏ ၃၀ ရာခိုင်နှုန်းထံမှ မေတ္တာရပ်ခံ တောင်းဆိုချက် စုစည်းကာ အာဏာရှင်စနစ် ကာလအတွင်း နိုင်ငံသား များကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခဲ့သူ၊ သတ်ဖြတ်ခဲ့သူများ အရေးယူမခံရဘဲ ကင်းလွတ်နေသည့်အခြေအနေကို ပြန်တွန်းလှန်ရန် ကြိုးပမ်းခဲ့ကြသည်။ လူထုဆန္ဒခံယူပွဲတွင် မဲအနည်းငယ်ဖြင့် ကပ်ရှုံးခဲ့သော်လည်း ဥရုဂွေးပြည်သူလူထုများက နိုင်ငံရေး လုပ်ပုံလုပ်နည်း အသစ်ကို သင်ခန်းစာ ရရှိခဲ့ကြသည်။ လူထု ဆန္ဒခံ ယူပွဲကို နောက်ထပ် ၁၂ နှစ်တာကာလတွင် ၈ ကြိမ်တိုင်တိုင် အသုံးပြုခဲ့ကြသည်။

၆။ နည်းပရိယာယ်များသည် ပါဝင်လှုပ်ရှား ဆောင်ရွက်သူများနှင့် အဖွဲ့အစည်း အလုပ်လုပ်သော မဟာမိတ်များအတွက် လေ့ကျင့်သင်ကြားရန် စနစ်များဖြစ်ကြသည်။ (လူထုချီတက်ပွဲ ကဲ့သို့သော) အချို့ သော နည်းပရိယာယ်များမှာ ရေတိုအတွက် ဖြစ်ပါသည်။ (သပိတ်မှောက်သည့် လှုပ်ရှားမှုတခု) မှာ ရေရှည်အတွက် ဖြစ်သည်။ သို့သော် လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်ရမည့် စနစ်များ အတွက်မူ အားလုံးအတွက် အစီ အစဉ် ရေးဆွဲမှု၊ ပူးပေါင်းဆောင်ရွက်မှု နှင့် လမ်းညွှန်မှုများ လိုအပ်ပါသည်။ ယင်းတို့က အခြားသော လူထု အများ ပါဝင်ဆောင်ရွက်နိုင်ရေး၊ လေ့လာသင်ယူရေး နှင့် အဖွဲ့အစည်း၏ လုပ်ငန်းများ၊ သို့မဟုတ် လှုပ်ရှား မှုကမ်ပိန်းကို စိတ်ပိုင်းဖြတ် ပါဝင်လာစေရေးအတွက် အခွင့်အလမ်းများ ဖန်တီးပေးပါသည်။ နည်း ပရိယာယ်အဆင့်တွင် ပါဝင် ဆောင်ရွက်မှုသည် ပို၍ငယ်သူများ သို့မဟုတ်

အသစ်သောဝန်ထမ်းများ နှင့် စေတနာ့ဝန်ထမ်းများအတွက် ကောင်းမွန်လှသည့် သင်တန်းကွင်းပြင် ဖြစ်ပါသည်။

CVT စင်တာက ပထမဦးဆုံး နှိပ်စက်ညှဉ်းပန်းခံရသူ သားကောင်များ ကယ်ဆယ်ရေး အက်ဥပဒေ (Torture Victims Relief Act)² ကို အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ကွန်ဂရက်လွှတ်တော်သို့ စ၍ အဆိုပြုပါ သည်။ (ဥပဒေပြဋ္ဌာန်းရေး နည်းပရိယာယ်တခု) မိမိတို့က ဤအခွင့်အလမ်းကို အသုံးချ၍ အခြားသော လူ့ အခွင့်အရေး အဖွဲ့အစည်းများ၊ ဘာသာရေး အသိုက်အဝန်း နှင့် အခြား မဟာမိတ်ဖြစ်လာဖွယ် အင်အားစု များကို ထိတွေ့ဆက်သွယ်သည်။ ဤသို့ ထိတွေ့ဆက်ဆံမှုများကြောင့် သူတို့က ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသူ များ ကုသပေးရေး အစီအစဉ်များ လုပ်ကိုင်ပုံအပေါ် ပို၍ ဗဟုသုတ ရှိလာပြီး၊ မိမိတို့ နားလည်ထားသည့် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု သဘာဝကို သူတို့၏ ဘာသာစကားအဖြစ် စတင်ထည့်သွင်းလာကြပါသည်။

ကမ္ဘာတဝန်းတွင် လူ့အခွင့်အရေးကိစ္စများ အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ရန်အတွက် နည်းပရိယာယ် တီထွင် ဆန်းသစ်မှုများ အထူး အရေးကြီးပါသည်။ မိမိတို့၏ တွေးခေါ်မှုကို နည်းပရိယာယ်အရ၊ မဟာဗျူဟာအရ ချဲ့ထွင်ခြင်းဖြင့် လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားသူ အသိုက်အဝန်းက ပို၍ ထိရောက်လာစေရန် အခွင့်အလမ်းများ ရှိလာမည် ဖြစ်သည်။ အချုပ်အားဖြင့် ဆိုရသော်-

၁။ ကျဉ်းမြောင်းသည့် နည်းပရိယာယ် ဘောင်ဖြင့် ကျဉ်းမြောင်းသည့် လူထု ပရိသတ်ကိုသာ ဦးဆောင် နိုင်မည် ဖြစ်သည်။ အကျယ်အပြန့်သော နည်းပရိယာယ် ဘောင်ဖြင့် ပို၍ကျယ်ပြန့်သည့် လူထု ပရိသတ်ကို ဆွဲဆောင်စည်းရုံးနိုင်၊ ပါဝင် ပတ်သက်စေနိုင်မည် ဖြစ်သည်။

၂။ နည်းပရိယာယ် တခုခုအပေါ် အလွန်အကျူး မှီခိုလွန်းခြင်းသည် မှားယွင်းသည့် အခြေအနေ တရပ် တွင် အသုံးပြုခြင်းမျိုး ဖြစ်တတ်သည်။ မဟာဗျူဟာမြောက် ပစ်မှတ်များနှင့် နေရာများအတွက် ချဲ့ထွင်ရန် အခွင့်အလမ်းများ လွဲသွားစေသည်။ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိသည့် နည်းပရိယာယ်

² အမေရိကန်ပြည်ထောင်စု ဥပဒေ၏ ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်ခံရသူ သားကောင်များ ကယ်ဆယ်ရေး အက်ဥပဒေ (The Torture Victims Relief Act) သည် ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှု ဆန့်ကျင်ရေးအတွက်နှင့် ကမ္ဘာတလွှား နစ်နာခံစားရသူများ ပြန်လည်ထူထောင် နိုင်ရေး ပံ့ပိုးကူညီပေးရန် အမေရိကန်၏ ဘက်စုံမဟာဗျူဟာကို ဒီဇိုင်းပြု ရေးဆွဲထားပါသည်။ ဤဥပဒေမူကြမ်းအရ အမေရိကန်ဒေါ်လာ ၃၁ သန်းကို ညှဉ်းပန်းနှိပ်စက်မှုကြောင့် နစ်နာခံစားရသူများ ပြုစုကုသရန် လျာထားပါသည်။

စဉ်းစား မှုဖြင့် မဟာဗျူဟာမြောက် ပစ်မှတ်ကို သေချာအနုစိတ် ပြန်၍ သတ်မှတ်ရန် အခွင့်အလမ်း ဖန်တီး ပေးသည်။

၃။ အသုံးပြုလွန်းသော နည်းပရိယာယ်များကြောင့် ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစုအနေဖြင့် တုံ့ပြန်မှုတခု ကို စနစ်တကျ ပြင်ဆင်ထားနိုင်ပြီး၊ ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစုအနေဖြင့် သူတို့၏ အနေအထားကို ခုခံ ကာကွယ်ရန် ပို၍ လွယ်ကူပါလိမ့်မည်။ နည်းပရိယာယ်အရ ပြောင်းလွယ်ပြင်လွယ်ရှိမှုသည် အံ့အား သင့်ဖွယ် အလစ်အငိုက် နှင့် သင်ခန်းစာများကို ဖန်တီးပေးသည်။

မိမိတို့က ယခုအလုပ်လမ်းညွှန် စာအုပ်ကို “ဟင်းချက်နည်း နိသရည်း”အဖြစ် မဟာဗျူဟာများ ဖန်တီးရန် သို့မဟုတ် နည်း ပရိယာယ်တခုခုကို မြှင့်တင်ပြောဆိုရန် မရည်ရွယ်ပါ။ အုပ်စုတခု၏ စွမ်းဆောင်ရည်များ၊ ဘေးအန္တရာယ်ရှိမှုအပေါ် သည်း ညည်းခံနိုင်မှု၊ ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစု၏ အခြေအနေအပေါ် သုံးသပ် ချက် သို့မဟုတ် ဆန့်ကျင်ဖက် အင်အားစုတို့၏ အခြေ အနေများ နှင့် နည်းပရိယာယ်ကို အသုံးပြုကြမည့် နောက်ခံကြောင်းရာ အခြေအနေ.. စသည်တို့က သူတို့၏ ရွေးချယ်မှု အပေါ် သြဇာလွှမ်းမိုးမှု ရှိမည် ဖြစ်ပါ သည်။

ယင်းအစား မိမိတို့က လူ့အခွင့်အရေး လှုပ်ရှားကျင့်သုံးနေကြသူများအဖို့ မဟာဗျူဟာမြောက် စဉ်းစား တွေးခေါ်ကြရန် စိတ်ဝင်စားလာစေဖို့ မျှော်လင့်ပါသည်။ ကမ္ဘာတဝန်း ဆောင်ရွက်ခဲ့ကြသည့် တီထွင် ဆန်းသစ်သော အလုပ်များ၏ မြင်ကွင်းကို အနည်းငယ် မြင်သာအောင် တင်ပြရင်း၊ နည်းပရိယာယ်နှင့် ပတ်သက်၍ သူတို့ကိုယ်ပိုင် ဝေါဟာရများ တိုးတက်ကြွယ်ဝလာ စေရန် မျှော်လင့်ပါသည်။ မိမိတို့က ကိုယ် တိုင်၊ အစိုးရများနှင့် လူ့အခွင့်အရေးဆိုင်ရာ အဖွဲ့အစည်းစနစ်များကို စိန်ခေါ်ပြောင်းလဲနိုင်ရန် ကြိုးပမ်း နေစဉ်တွင် အသစ်သော မဟာဗျူဟာ နည်းနာများ ပေါ်ထွန်းဖွံ့ဖြိုးလာစေရေး ရင်းနှီးမြှုပ်နှံကြရန် လိုလား သည်။ ဤသို့ဖြင့် မိမိတို့အတူတကွ ပို၍ ထိရောက်စွာ လုပ်ကိုင်ဆောင်ရွက်နိုင်ကြမည် ဖြစ်ပါသည်။